

УДК 336 (477)

Бабенко-Левада В.Г.

канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИКІВ ТА ІНШИХ УЧАСНИКІВ ФІНАНСОВОГО РИНКУ ЗА 2022 ВІЙСЬКОВИЙ РІК

Фінансова діяльність за 2022 військовий рік страховиків та інших учасників фінансового ринку України була повільною та нерівномірною, обсяги послуг залишалися набагато меншими від довоєнних, йдеться у звіті НБУ [1; 2].

За рік кількість небанківських фінансових установ помітно скоротилася на 422 компанії, переважно через вихід з ринку фінансових компаній та кредитних спілок. Обсяг активів у IV кварталі зріс лише у фінансових компаній, загалом у 2022 році – у страховиків і фінансових компаній (на близько 10%) [1].

За квартал із Реєстру вилучено: 88 фінансових компаній, 17 кредитних спілок, 11 страховиків та по 8 ломбардів і лізингодавців. Кількість страховиків скоротилася зі 139 до 128 СК (у т.ч. 12 страховиків життя).

Виключенню компаній із Реєстру зазвичай передують анулювання ліцензій. Упродовж IV кварталу анульовано всі ліцензії 121 установі, переважно фінансовим компаніям і кредитним спілкам. Третина компаній позбавлені ліцензій за рішенням регулятора [1].

Загальний розмір валових страхових премій у 2022 році скоротився до 39,6 млрд грн, від фізичних осіб страховиками отримано 24,6 млрд грн. Обсяги валових премій ризикового страхування зменшилися на 8%, премії страхування життя, навпаки, збільшилися за квартал на 9%. Загалом у 2022 році обсяги премій зі страхування життя зменшилися на 17%, а ризикового страхування – на 21% [1].

Чисті страхові премії скоротилися до 38,6 млрд грн. Чисті зароблені страхові премії склали 34,9 млрд грн. Підписані страхові премії 38,7 млрд грн. [1].

Премії та рівень виплат за видами страхування, млрд грн

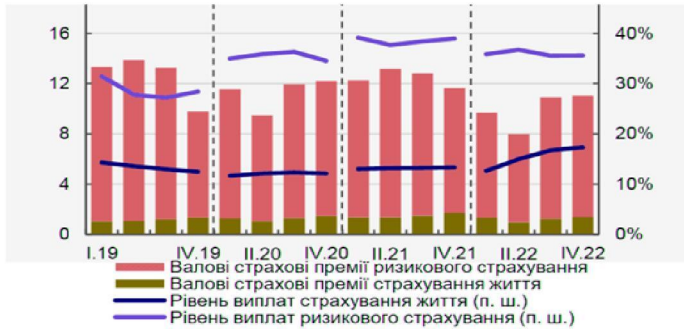

Рисунок 1 – Премії та рівень виплат за видами страхування, млрд. грн.

Коефіцієнт збитковості обов'язкових видів страхування залишився на рівні 45%; негативний вплив від зростання резервів збитків нівелювався збільшенням обсягу зароблених премій. Аналогічний показник для добровільних видів страхування зменшився (поліпшився) до 42%. Рухієм цього було зменшення обсягу резервів. Загальний коефіцієнт збитковості становив 43% наприкінці року [1].

Загальний обсяг резервів збитків страховиків майже не змінився за квартал, проте мав різну динаміку стосовно окремих видів страхування: за добровільними видами резерви збитків дещо зменшилися (на 7% порівняно з III кварталом); за обов'язковими видами – збільшилися (на 10% відносно попереднього кварталу). У річному вимірі резерви збитків і за добровільними, і за обов'язковими видами страхування зросли на 36% [2].

Інвестиційні доходи ризикових страховиків у 2022 році зросли майже в півтора рази порівняно з попереднім роком. Більшу частину цих доходів становили проценти за банківськими депозитами. Проте зростання інвестиційних доходів не змогло покрити збільшення операційних витрат. Коефіцієнт ефективності діяльності збільшився (погіршився) до 88% [2].

У IV кварталі один з лідерів ринку страхування життя здійснив рекласифікацію інвестиційних доходів, що призвело до їх значного зменшення. Без урахування даних цієї компанії інвестиційні доходи страховиків життя зросли на 30% у річному вимірі та на 12% у квартальному вимірі. Доходи за депозитами зросли на 36% до попереднього кварталу, тоді як доходи від вкладень у ОВДП залишились на незмінному рівні [2].

Ризикові страховики та страховики життя завершили IV квартал з незначним збитком, проте за результатами року обидві групи були

доволі прибутковими. Рентабельність капіталу ризикових страховиків становила 15%, страховиків життя – 13% [2].

Станом на 1 січня 2023 року хоча б один із нормативів платоспроможності та достатності капіталу й ризиковості операцій порушували сім страховиків [2].

Попри виключення з Реєстру значної кількості фінансових компаній, обсяг активів у сегменті за IV квартал 2022 року зріс. Також тривало відновлення обсягів наданих послуг, що розпочалося ще у III кварталі. Обсяги операцій за основними фінансовими послугами підвищилися. Проте вони залишалися в рази нижчими за довоєнний рівень. У IV кварталі обсяг кредитів населенню зріс на 42%, підприємствам – на третину. Але в цілому за 2022 рік обсяги наданих позик були вдвічі нижчі, ніж у 2021 році.

Наприкінці 2022 року активно відновлювався ринок лізингу: обсяги послуг зросли в 2,6 рази порівняно з III кварталом. Зокрема, відбулося стрімке зростання обсягу фінансового лізингу, що забезпечили фінансові компанії. Їхня частка ринку сягнула 55% на противагу приблизно 1% у попередні роки. Операції ЮО-лізингодавців збільшилися на 16% за квартал. Лізингові угоди уклалися переважно на придбання легкових автомобілів, менше – вантажної та с.-г. техніки. Два квартали поспіль зростали обсяги наданих гарантій та факторингових операцій. За результатами 2022 року фінансові компанії у цілому були прибутковими [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Фориншурер. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://forinsurer.com/news/23/04/03/42517>
2. Огляд небанківського фінансового сектору. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-berezen-2023-roku>